

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки

Освітня програма Освітні, педагогічні науки

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Ресурсне забезпечення
6. Контактна інформація
7. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Актуальні проблеми у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	нормативна
Курс/семестр	I курс, II семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 20 год. Семінарські заняття – 10 год. Самостійна робота – 60 год
Мова викладання	українська
2. Опис дисципліни	
<p>Курс спрямований на формування у студента адекватного розуміння процесу педагогічної діяльності, навчання та виховання не як одностороннього, безпосереднього впливу викладача на особистість молодої людини, а як педагогічної взаємодії суб'єктів спільної діяльності. Тематика, зміст програми орієнтовані на оволодіння студентами відповідними знаннями, загальними вміннями та навичками організації педагогічної взаємодії з молодими людьми, навчально-виховного процесу у напрямі розвитку особистості.</p> <p>Основні теоретичні положення, ідеї курсу розглядаються через призму психологічних механізмів, закономірностей, законів природного розвитку людини, її пізнавальної діяльності, становлення особистісних рис, що є умовою творчого пошуку вчителем шляхів, методів, засобів організації педагогічної взаємодії з учнями, здійснення опосередкованого впливу на особистість у цьому процесі. Загальні положення спираються на знання студентами філософії як методологічної бази, психології як теоретичної основи і сприяють кращому подальшому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти.</p> <p>Вивчення курсу «Актуальні проблеми у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки» відбувається шляхом обговорення, рефлексії, осмислення студентами власного життєвого досвіду, професійних уявлень, вироблення власного бачення, поглядів стосовно педагогічної взаємодії з молододу людиною, набуття відповідних умінь та навичок, передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем у взаємодії зі студентами під час лекцій.</p> <p>Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проєктів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів навчально-виховного процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікроробот студентів.</p>	
Мета та цілі курсу	
<p>Мета: забезпечити загальнопедагогічну і професійну підготовку майбутнього викладача, озброїти студентів ґрунтовними знаннями теоретичних основ сучасної педагогіки, сформувати вміння і навички, необхідні для організації навчання і виховання учнів в умовах реформування освіти відповідно до Закону України «Про освіту».</p> <p>Цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки та історії педагогіки; опанування теоретико-методологічними підходами до вивчення предмета, основними поняттями і категоріями педагогіки; 	

ознайомлення із методами науково-педагогічних досліджень і формування у студентів уміння користуватися цими методами у практичній діяльності;
з'ясування змісту професійної діяльності вчителя, основ його педагогічної майстерності та педагогічної техніки;
допомога студентам у набутті умінь теоретичного проектування та практичного конструювання освітнього процесу, спрямованого на розвиток особистості студентів та їх творчу самореалізацію;
сприяння засвоєнню методів і форм організації навчального й виховного процесів у закладі середньої освіти;
спонукання студентів до подальшої самоосвіти і самовиховання;
формування потреби постійно займатися самонавчанням і самовдосконаленням.

Компетентності

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти у процесі професійної та дослідницької діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК.1.** Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями.
- ЗК.2.** Здатність до розуміння предметної області, професійної діяльності за спеціальністю, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.
- ЗК.3.** Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК.7.** Здатність використовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності, виявляти власну світоглядну позицію до отриманої інформації.
- ЗК.8.** Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у ЗВО, наукових структурах.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК.1.** Здатність володіти педагогічною майстерністю, професійними вміннями до поглиблення наукових знань фахівцям галузі загальної педагогіки, історії педагогіки.
- СК.2.** Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сфері загальної педагогіки та історії педагогіки, досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання
- СК.3.** Здатність до застосування новітніх теорій, технологій та методів науково-педагогічного дослідження для розв'язання комплексних проблем у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки.
- СК.8.** Здатність до професійного самовдосконалення.
- СК.9.** Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати якість освітньої діяльності у закладі вищої освіти.

Програмні результати

- ПРН.3.** Аналізувати та застосовувати науковий доробок українських та зарубіжних вчених, фундаментальні концепції та теорії у професійній сфері.
- ПРН.4.** Знати систему організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.
- ПРН.6.** Уміти розробляти комплексні наукові проекти у галузі загальної педагогіки, історії педагогіки та кваліфіковано реалізувати їх.
- ПРН.7.** Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі у галузі освітніх, педагогічних наук та дотичних міждисциплінарних напрямках за допомогою сучасних інструментів і технологій пошуку, спеціалізованих баз даних та інформаційних систем.
- ПРН.8.** Прагнути до безперервного саморозвитку та самовдосконалення; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях; володіти

здатністю до презентації наукового доробку у галузі загальної педагогіки та історії педагогіки.

3. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
II	Освітні/педагогічні науки	I	Нормативна

Тематика курсу

Тема, план	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
<p>Тема 1. Загальна педагогіка в системі педагогічних наук Філософсько-методологічні основи та проблематика загальної педагогіки. Тезаурус загальної педагогіки. Ретроспективний аналіз наукового доробку вітчизняних та зарубіжних учених у дослідженні проблем загальної педагогіки. Актуальні проблеми та тенденції розвитку сучасної освіти.</p>	2		4
<p>Тема 2. Розвиток, виховання і формування особистості. Закономірності розвитку особистості. Головні фактори формування та розвитку особистості. Чинники, які впливають на формування особистості. Вплив вікових та індивідуальних особливостей особистості на вибір навчальних стратегій.</p>	2		10
<p>Тема 3. Виховання – чинник соціалізації особистості Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання. Кінцева мета виховання. Критерії вихованості. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання: етапи, методи і прийоми. Перевиховання: суть, принципи, етапи і методи. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Поняття про закономірності виховання. Принципи виховання. Поняття про методи вихован-</p>	2		4

ня. Класифікація методів виховання. Поняття про форми виховання. Підходи до їх класифікації. Основні напрями виховання.			
Тема 4. Педагогіка середовища. Сім'я, як соціально-педагогічне середовище. Соціально-середовище, його виховні функції. Чинники і механізми соціального виховання та формування соціальної компетентності особистості. Соціально-виховні функції сім'ї. Шляхи формування психологічно безпечного середовища особистості. Профілактика конфліктів у соціальній і професійній взаємодії.	2		4
Тема 5. Актуальні проблеми дидактики. Педагогічний процес і його структурні компоненти. Структура процесу засвоєння знань. Види навчання. Оптимізація й інтенсифікація навчання. Закономірності і принципи навчання, їх класифікація і характеристика. Реалізація змісту освіти в ЗСО.	2		2
Тема 6. Проблема методів навчання у сучасній дидактиці. Особливості, функції методів і засобів навчання. Інноваційні методи навчання у ЗСО. Оптимальний вибір сучасних методів і засобів навчання.	2		2
Тема 7. Організаційні форми і системи навчання Організаційні форми навчання, дидактичні моделі і системи навчання. Нестандартні й інноваційні форми організації навчання. Моделювання та реалізація різних форм аудиторної та самостійної роботи здобувачів освіти. Моделювання і впровадження сучасних освітніх технологій під час асистентської практики, в професійно-педагогічній діяльності у ЗВО.	2		2
Тема 8. Контроль та оцінювання результатів навчання. Перевірка та оцінка знань, умінь і навичок учнів. Оцінка успішності, її призначення в навчальному процесі. Попередження неуспішності учнів.	2		2
Тема 9. Педагогічний менеджмент. Актуальні питання педагогічного менеджменту та управління закладами освіти. Моделювання педагогічних систем.	2		4

<p>Тема 10. Інноваційна діяльність у системі освіти. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників.</p> <p>Сутність інноваційних процесів в освіті, інноваційної освітньої діяльності. Шляхи формування інноваційного освітнього простору. Прогресивні ідеї у сфері освіти і впровадження їх у власну науково-педагогічну діяльність.</p>	2		4
<p>Тема 1. Розбудова національної системи освіти як одне з важливих завдань сучасної педагогіки. нормативно правова база середньої освіти.</p> <p>Педагогіка як наука, її виникнення і розвиток. Об'єкт, предмет, функції та завдання сучасної педагогіки. Характеристика основних категорій педагогіки. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. Загальна характеристика логіки і методів науково-педагогічного дослідження. Творці педагогіки як науки. Презентація визначних персоналей педагогічної науки (життєпис, педагогічні ідеї, праці): Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, Ж.Ж. Руссо, Дж. Локк, О.В. Духнович, К.Д. Ушинський, С.Ф. Русова, Г.Г. Ващенко, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. Концепція «Нова українська школа» як спроба реформування середньої освіти в Україні. Закон України «Про освіту»: найважливіші положення та відповідність сучасним освітнім викликам.</p>		2	6
<p>Тема 2. Педагогічна майстерність учителя закладу середньої освіти і вимоги до його професійної етики.</p> <p>Учитель як організатор освітнього процесу у ЗСО і його функції. Закон України «Про освіту» (2017р.) про права, обов'язки і гарантії педагогічних працівників. Зміст основних психолого-педагогічних компетенцій учителя сучасного ЗСО. Поняття про педагогічну майстерність учителя, її структура та рівні. Професійна етика вчителя як педагогічна дефініція. Поняття про педагогічну доброчесність. Стилі педагогічного спілкування. Педагогічний такт як узагальнений вияв стилю і спілкування вчителя з учнями. Педагогічна техніка у системі професійної майстерності учителя.</p>		2	4
<p>Тема 3. Мета, завдання та зміст виховного процесу в ЗСО</p>		2	4

<p>Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Сутність, мета і завдання національного виховання відповідно до сучасних нормативних вимог.</p> <p>Виховання громадянина-патріота як головне завдання Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді (Наказ МОН України № 641 від 16 червня 2015 року). Закономірності виховання, їхнє значення у побудові виховного процесу. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу в школі; принципи національного виховання, їх коротка характеристика. Самовиховання – умова ефективності розвитку та формування особистості: суть, етапи, прийоми. Перевиховання: суть, принципи, функції, умови, етапи, прийоми. Основні напрями всебічного гармонійного розвитку особистості. Позакласна і позашкільна виховна робота з учнями. класний керівник як організатор позакласної та позашкільної виховної роботи.</p>			
<p>Тема 4. Процес навчання як головний засіб реалізації мети освіти.</p> <p>Поняття про дидактику (суть, завдання, предмет і основні категорії). Процес навчання, його ознаки, функції, структурні компоненти. Закономірності, принципи і правила навчання. Зміст освіти і його основні компоненти. Поняття про Державний стандарт загальної середньої освіти (відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту», р. V). Методи і засоби навчання в закладі середньої освіти. Форми організації навчання в закладі середньої освіти. Основні дидактичні системи і технології навчання. педагогічні інновації та педагогічна інноватика.</p>		2	4
<p>Тема 5. Управління і керівництво школою. Методична робота в ЗСО.</p> <p>Наукові основи управління. Принципи управління ЗСО. Державні органи управління закладами освіти і їх повноваження. Органи громадського самоврядування у навчальних закладах. Педагогічна рада школи та організація її роботи. Організація і зміст роботи директора школи та його заступників. Планування роботи школи, види планів. Завдання та зміст методичної роботи. Форми методичної роботи в ЗНЗ, їх характеристика. Самоосвіта вчителів.</p>		2	4

Особливості та зміст атестації учителів відповідно до Закону України «Про освіту». Організація допомоги молодому учителю. Впровадження у практику передового педагогічного досвіду. Система внутрішньошкільного контролю (загальна характеристика).			
4. Система оцінювання курсу			
Види навчальної роботи		Максимальна кількість балів	
Лекція		0	
Семінарські заняття		15	
Самостійна робота		15	
Індивідуальна чи творче завдання		20	
Залік/Екзамен		50	
Максимальна кількість балів		100	
5. Рекомендована література			
Основна			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Аймедов К.В., Бабієнко В.А., Сторож В.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник. Київ:ВД «Слово», 2014. 352с. 2. Андрюшина Л.Л., Каковкіна О.А., Кожедуб Т.Г. Загальні основи педагогіки в схемах. Дніпропетровськ, 2016. 160 с. 3. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів:Норма, 2005. 344с. 4. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с. 5. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2003. 576 с. 6. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. URL: http://iitzo.gov.ua/serednya-osvita/providdilennya-zmistu-zahalnoji-serednoji-osvity/normativno-pravova-baza-pochatkovoji-osvity/ 7. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у 2 кн. Кн.1. Історія зарубіжної педагогіки. Київ: Видав. Дім «Слово». 2010. 624 с. 8. Зайченко І. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Чернігів, 2003. 528 с. 9. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 343 с. 10. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MUS24863. 11. Концепція «Нова Українська школа». URL: novashkola@mon.gov.ua. 12. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. №988-Р. URL: https://www.kmu.gov.ua/nras/249613934. 13. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. Київ: Знання, 2007. 447 с. 14. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. 440 с. 15. Малафіїк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 632 с. 16. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій. Хмельницький : ХМЦНП, 2013. 223 с. 17. Максимюк С.П. Педагогіка : Навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 667 с. 18. Мартиненко С. М., Хоружа Л.Л. Загальна педагогіка. К., 2002. 176 с. 19. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013. 20. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: 			

Знання, 2008. 415 с.

21. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка. К.: Центр наукової літератури, 2019. 228 с.
22. Педагогіка: навч. посіб. / З.Н. Курлянд та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.
23. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.
24. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
25. Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад: Постанова Кабміну України від 27. 08. 2010 р. № 778 зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/778-2010-%D0%BF>
26. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти від 29.06.2006 р. URL: [<http://novyibuh-gymnasium.edukit.mk.ua>]
27. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. №1556 – VII. zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
28. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 13.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
29. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
30. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. Київ: «Смолоскип», 2011. 376 с.
31. Сметанський М.І. Шахов В.І. Педагогіка : навч. посіб. Вінниця, 2006. 400 с.
32. Супрун М. О. Педагогіка: Підручник для духовних і світських закладів освіти. К.: КДА, 2018. 400 с.
33. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 542 с.
34. Чайка В. Основи дидактики: Тексти лекцій і завдання для самоконтролю. Навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2002. 244 с.
35. Шоробура І.М. Педагогічний менеджмент: курс лекцій. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2010. 192 с.
36. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 365с.
37. Якса Н. В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 358 с.

Додаткова

38. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління. *Виховна робота в школі*. 2012. №2. С.37 – 38..
39. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник. К. : Видавничий Дім “Слово”, 2014. 288 с.
40. Василевич Л.Ф., Юртин І.І. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. К., 2013. 128 с.
41. Внутрішній контроль : робоча книга керівника школи / упоряд. Н. Мурашко, А. Панченко. – К. : Редакції газет з управління освітою, 2013. 120 с.
42. Внутрішньошкільний контроль та аудит / упоряд.: Наталія Мурашко, Алла Панченко. К. : Редакції газет з управління освітою, 2013. 128с.
43. Лебідь О.В. Л Професійна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу : Навчальний посібник. Донецьк: ЛАНДОНХХІ, 2011. 263 с.
44. Оржеховська В. М., Федорченко Т. Є. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. 172 с.
45. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А. А. Мазаракі. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
46. Петрунько О.В. Молодь та інноваційні технології : перспективи і ризики взаємодії : навч.-метод. посіб. К. : Міленіум, 2013. 80 с.
47. Професійна педагогічна освіта: компетентнісний підхід: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. 412 с.
48. Спіріна Т.П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. К. : Київ. ун-т ім Б. Грінченка, 2013. 247 с.

49. Тарасевич Н.М. Стратегія поведінки вчителя у складних педагогічних ситуаціях: Спецкурс. Тексти лекцій. Полтава: ЮЦПДПУ, 2005. 119 с.
50. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 390 с.
51. Фоменко Н.А., Скрипник М.І., Фатхутдінова О.В. Правова педагогіка : Навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2015. 326 с.
52. Олійник Т. О. Вплив вікових та індивідуально-психологічних особливостей учнів на вибір навчальних стратегій. URL: file:///C:/Users/Вікторія/Downloads/VchdpuP_2016_141_34.pdf

6. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика м.Івано-Франківськ, вул.Бандери, 1, ауд.510. тел. (0342)570011. kstuparyka@pnu.edu.ua
Викладач (і)	Стинська Вікторія Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор
Контактна інформація викладача	e-mail: viktoria.stynska@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються
Пропуски занять (відпрацювання)	Відпрацьовуються шляхом додаткового тестування на платформі d-learn
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття упродовж двох тижнів із дня пропуску заняття
Невідповідна поведінка під час заняття	Будь-які форми невідповідної поведінки під час заняття не прийнятні.
Додаткові бали	Нараховуються під час роботи на лекційному заняття
Неформальна освіта	Можливість зарахування. Рекомендовані платформи: Prometheus, ДНУ «УкрІНТЕІ», EdEra.

Викладач:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
ім. Б. Ступарика

В.В. Стинська